

EKONOMİK HABERLER

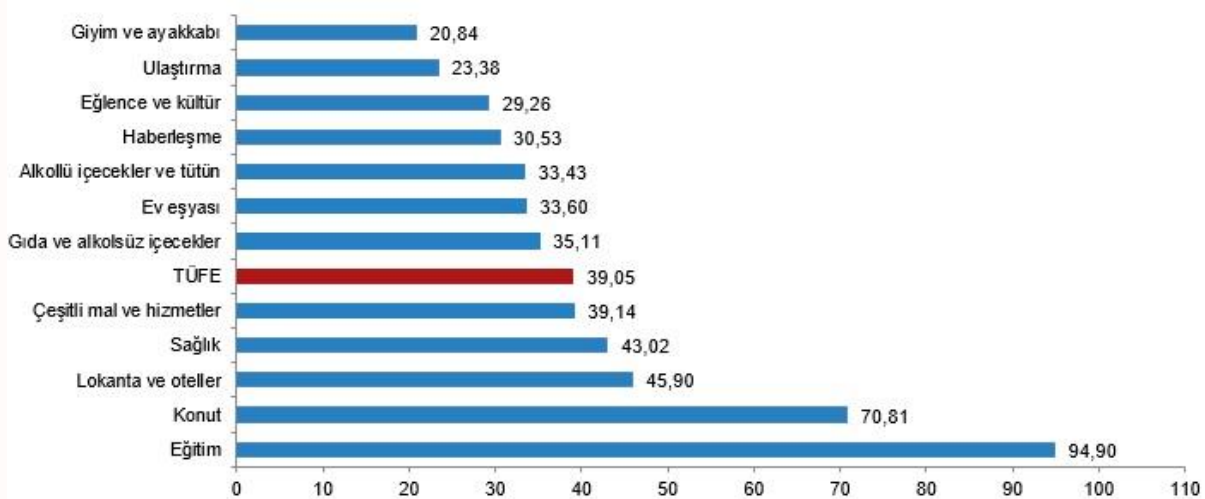
TÜRKİYE EKONOMİSİNE AYLIK BİR BAKIŞ

ŞUBAT AYI MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER

2025 yılının Mart ayı EPAM bültenine hoş geldiniz. Bültenimizin bu bölümünü, 2025 yılı Şubat ayına ait ekonomik değerlendirmelerle birlikte 25 Şubat'ta gerçekleştirdiğimiz "Mezun Deneyim Buluşmaları" başlıklı etkinliğimize ayırdık. Bu etkinlik sayesinde, Ekonomi bölümü mezunlarımızdan Hilal Teke ve Güney Öztutar'ı bölüm öğrencilerimizle buluşturduk. Ayrıca, bu dönem ilk defa açtığımız Bireysel Finans Yönetimi dersinin Ata Portföy Genel Müdürü ve CIO'su Mehmet Gerz ile birlikte verilmeye başlandığını da sizlerle paylaşmak isteriz. Bu derse Finans sektöründen birçok yönetici katkı sağlayacak.

2025 yılında Şubat ayını Türkiye için ekonomik anlamda incelediğimizde aşağıdaki gelişmeler ön plana çıkmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan verilere göre, Şubat ayında Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) Ocak ayına göre **%2,77** oranında artış göstermiştir. Yıllık enflasyon ise bir önceki aya göre 3,07 puan azalarak **%39,05** düzeyinde gerçekleşmiştir.

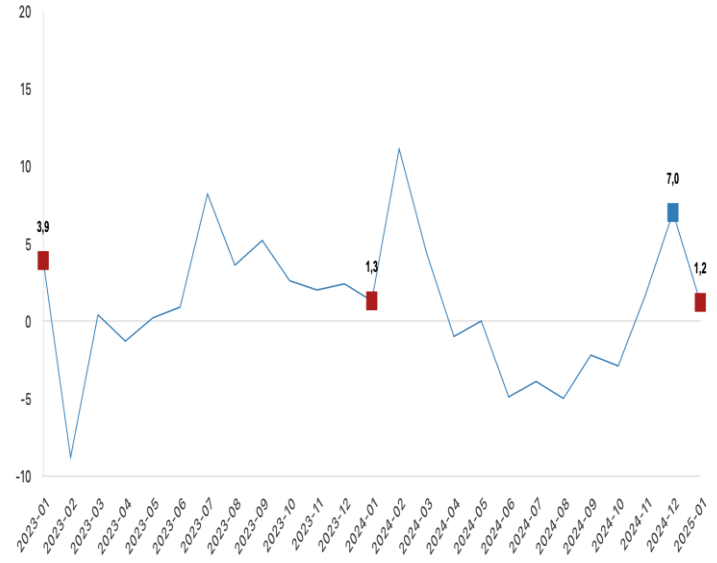
Bir önceki yılın aynı ayına göre en az artış gösteren ana grup **%20,84** ile giyim ve ayakkabı olmuştur. Buna karşılık, bir önceki yılın aynı ayına göre artışın en yüksek olduğu ana grup ise **%94,90** ile eğitim olmuştur. Aşağıdaki tabloda TÜFE ana harcama gruplarına göre yıllık değişim oranları (%), Şubat 2025 verileri yer almaktadır.

SANAYİ VE ÜRETİM

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, Sanayi Üretim Endeksi yıllık **%1,2** artış göstermiştir. Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde, 2025 yılı Ocak ayında madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre **%0,7** azalırken imalat sanayi sektörü endeksi **%1,2**, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi ise **%5,0** artış göstermiştir. Bu durum, sanayi üretiminde ve hanelerde enerji kullanım talebin arttığını göstermektedir.

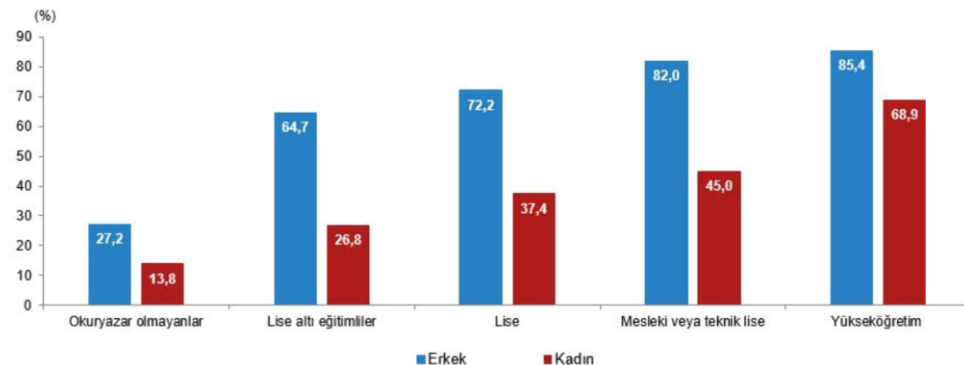
Sanayi üretim endeksi yıllık değişimleri(%), Ocak 2025

İSTATİSTİKLERLE KADIN İŞGÜCÜ

31 Aralık 2024 tarihi itibarı ile Türkiye nüfusunun **%49,98**'ini kadınlar oluştururken **%50,02**'sini erkekler oluşturmuştur. Hane halkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre 2023 yılında 15 ve daha yukarı yaştaki nüfusun işgücüne katılma oranının **%53,3** olduğu görülmektedir. Bu oran kadınlarda **%35,8**, erkeklerde ise **%71,2** oldu. Bu oranlar içinde en çok dikkat çeken nokta, kadın ve erkek arasındaki büyük fark olmasıdır. Bu durum bize hala kadınların işgücüne katılımı konusunda bir yol alamadığımızı gösteriyor. İşgücüne katılma oranını eğitim durumuna göre incelediğimizde, kadınların eğitim seviyesi yükseldikçe işgücüne daha fazla katıldıkları görülmektedir. Okuryazar olmayan kadınların işgücüne katılma oranı **%13,8** iken mesleki veya teknik lise mezunu kadınların işgücüne katılma oranı **%45,0**, yükseköğretim mezunu kadınların işgücüne katılma oranı ise **%68,9** olarak gerçekleşmiştir.

Cinsiyet ve eğitim durumuna göre işgücüne katılma oranı, 2023

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Araştırması, 2023

EKONOMİ 101

EKONOMİ NEDİR?

Ekonomi; sınırlı kaynaklarla ve kısıtlı şartlar altında üretim-tüketim, alım-satım, fiyatlandırma gibi konularda karar vermeyi inceleyen bir bilim dalıdır. Ayrıca; devletlerin ve kurumların bütçe ve politikalarının incelenmesi, istikrar, serbestlik, planlama gibi konularda çeşitli yöntemlerin geliştirilip uygulanmasında kapsar. Ekonomi bilimi, psikoloji, sosyoloji, matematik, fizik, felsefe ve hukuk gibi birçok disiplinle de ilişki hâlinindedir. Hepimiz günlük hayatta seçimler yapıyoruz: Harçlığınızla yeni bir kıyafet mi alalım yoksa arkadaşlarla sinemaya mı gidelim? Bu basit gibi görünen kararların arkasında aslında ekonomiyle ilgili büyük bir gerçek yatıyor: Kıtlık.

KITLIK NEDİR?

Kıtlık, bireylerin ihtiyaçlarını karşılamak için sınırlı kaynakları tahsis etmesi gereken bir ekonomik kavramdır. Kıtlık, bir mal veya hizmete olan talebin bulunabilirlikten fazla olması durumunda ortaya çıkar. Kıtlık, bireylerin mal ve hizmetlere verdiği parasal değeri etkiler.

Kıtlık, herkesin ihtiyacını karşılamak için yeterli kaynağın olmamasıdır. Bu durumda, insanlar hangi mal ve hizmetlere öncelik vereceklerine karar vermek zorunda kalır. Kıtlık, fiyatları etkiler çünkü talep çok olduğunda fiyatlar yükselir. Bu durum, kaynakların daha verimli kullanılmasını sağlar, ancak bazen adaletli bir şekilde dağıtılmayabilir. Örneğin, havacılık sektöründe ticari yolcu uçağı üreten en büyük firmalar arasında Airbus ve Boeing yer almaktadır. Airbus, 2024 yılında 766 ticari uçak teslimatı gerçekleştirmiştir. Ancak, bu firmaların üretim kapasitesi sınırlıdır ve 2024 yılı itibarıyla Airbus'ın teslimat bekleyen uçak sayısı 8.658'dir. Bu durum, arzın sınırlı olduğunu ve talebin arttığını gösterir. Daha fazla hava yolu şirketi hizmet vermeye başladıkça, ticari uçaklara olan talep de hızla artmaktadır. Bu durumda, arz sabit kalırken talep arttıkça, uçak fiyatları yükselmekte ve ekonomik bir kıtlık durumu ortaya çıkmaktadır. Kıtlık, kaynakların sınırlı olması ve talebin yüksek olması nedeniyle fiyatların artmasına neden olur, bu da sektördeki fiyat dalgalanmalarına yol açar.

Sonuç olarak, ekonomi, sınırlı kaynaklarla en iyi şekilde nasıl kararlar alabileceğimizi anlamamıza yardımcı olan bir alandır. Kıtlık, bizim her gün yapmamız gereken seçimleri ve bu seçimlerin sonuçlarını daha iyi kavramamıza olanak tanır. Hem bireysel hem de küresel düzeydeki ekonomik hareketler, arz ve talep dengesini etkiler ve bu da fiyatların değişmesine yol açar. Bu yüzden, ekonomi ve ekonomik analizler sadece teorik bir konu değil, günlük hayatımızda karşılaştığımız pek çok kararı etkileyen bir olgudur. Bu anlayış, daha bilinçli ve doğru seçimler yapmamıza yardımcı olur.

KÜRESEL EKONOMİYE BAKIŞ

ABD'nin Gümrük Tarifeleri: Çin, Kanada ve Meksika

Amerika Birleşik Devletleri yönetimi, 2025 yılı itibarıyla Kanada, Meksika ve Çin'den ithal edilen belirli sektörlerdeki mallara ek gümrük vergileri uygulama kararı aldı. Kanada ve Meksika'dan ithal edilen ürünlere %25, Çin'den yapılan ithalata ise %10 oranında gümrük vergisi getirilmiştir. Bu adım, Kuzey Amerika'da ticaret ilişkilerinin gerginleşmesine ve hatta potansiyel bir ticaret savaşının başlamasına yol açabilecek bir gelişme olarak öne çıkmaktadır.

Ayrıca, küresel finans piyasalarında bu kararın etkisiyle sert düşüşler yaşanmıştır. 2016 yılında da Donald Trump'ın başkanlığı sırasında uygulanan gümrük tarifeleri, yalnızca hedeflenen ürünleri değil, ikame edilemeyen ürünleri de etkileyerek enflasyona yol açmıştır. Tarifeler, maliyet artışlarına neden olmuş ve bu artışlar nihai tüketici fiyatlarına yansımıştır, böylece genel ekonomik dengeyi olumsuz etkilemiştir.

ABD, gümrük tarifelerini dış ticaret açığını azaltmak ve ekonomik güvenliği sağlamak amacıyla uygulamaktadır. Başkan Trump, tarifeleri ulusal güvenliği korumak için güçlü bir araç olarak görmektedir ayrıca ABD'nin ortalama gümrük vergisi 2. Dünya Savaşı'ndan bu yana en yüksek seviyededir. Bu tarifeler, hedef ülkeler ve küresel ticaret üzerinde önemli etkiler yaratabilir.

AMERİKA'NIN ÇİP YATIRIMI

Dünyanın en büyük çip üreticisi TSMC, önümüzdeki dört yıl içinde ABD'deki çip üretim tesislerine 100 milyar dolar yatırım yapmayı planlıyor. Bu yatırımların hem istihdamı artırması hem de küresel ekonomiyi canlandırması, Amerika'nın yerli üretim kapasitesinin güçlenmesine katkı sağlaması ve çip krizinin önüne geçilmesi hedefleniyor.

Çip üretiminin ABD'ye kaydırılması, küresel tedarik zincirlerinde meydana gelen aksaklıkların azaltılmasına ve ticaret bağımsızlığının sağlanmasına yardımcı olabilir. Ayrıca, bu yatırımlar, ABD'nin teknolojik bağımsızlığını artıracak, yerel teknoloji şirketlerinin rekabet gücünü destekleyecek ve yeni iş fırsatları yaratacaktır.

TRUMP'IN BORSAYA BAKIŞI

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Donald Trump, borsa ile doğrudan ilgilenmediğini belirterek, borsadaki düşüşlerin arkasında küreselci güçlerin olduğunu iddia etti. Piyasa, bu söylemlerin ardından kısa süreli bir olumsuz tepki gösterse de ilerleyen saatlerde durumu toparladı. Bu tür açıklamalar, genellikle kısa vadeli piyasa dalgalanmalarına yol açabilir, çünkü yatırımcılar ve piyasa katılımcıları, siyasi kişilerin söylediklerine dikkat ederler ve bu tür söylemler belirsizlik yaratabilir. Ancak, bahsedilen açıklamanın uzun vadede ciddi bir ekonomik etkisi olup olmayacağı, piyasanın genel trendine, küresel ekonomik koşullara ve hükümet politikalarına bağlıdır. Küreselci ifadesi, çoğu zaman dünya genelinde ticaretin ve finansal entegrasyonun artışını savunan gruplar olarak tanımlanır. Trump'ın bu tür açıklamaları, kısa vadeli volatilité olsa da orta-uzun vadede piyasa temellerinin güçlü kalması beklenebilir.

KRİPTO DÜNYASI

Siber Saldırıları ve Kripto Para Güvenliği: Bybit'in Hacklenmesi

21 Şubat 2025'te, küresel kripto borsası Bybit, yaklaşık 1,5 milyar dolarlık büyük bir siber saldırıya uğradı. Hackerlar, platformun güvenlik açıklarından faydalanarak büyük miktarda Ethereum ve diğer dijital varlıkları çaldı ve tamamı aklandı. FBI ve diğer uluslararası yetkililer, saldırının arkasında Kuzey Kore merkezli Lazarus grubunun olabileceğini belirtti. Bu olay, hem kripto para dünyasında hem de geleneksel finans çevrelerinde büyük yankı uyandırdı.

Bybit, milyonlarca kullanıcıya sahip ve yüksek işlem hacmiyle bilinen bir borsa olarak, saldırının büyüklüğü kripto borsası ve türevleri için tehlikeli bir ortam yaratmıştır. Bu saldırı, diğer borsaların güvenlik açıklarını tekrar gündeme getirdi ve kullanıcı güveninin ne kadar hassas olduğunu gösterdi. Ayrıca, soğuk cüzdanların bile tam güvenlik sağlamadığını ortaya koyan bu olay, dijital varlıkların korunması konusunda daha fazla önlem alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Saldırıları, dijital varlık piyasalarının daha sıkı güvenlik önlemleri gerektirdiğini ortaya koyuyor. Kripto para yatırımcılarının varlıklarını daha iyi koruması ve borsaların sürekli güvenlik önlemleri alması büyük önem taşıyor.

Trump Kripto Rezervi Açıklaması

ABD Başkanı Donald Trump, 2 Mart 2025 tarihinde yaptığı açıklamada, ABD'nin stratejik kripto rezervine dahil edilecek dijital varlıkları duyurdu. Başlangıçta XRP, Solana (SOL) ve Cardano'nun (ADA) rezervde yer alacağını belirten Trump, daha sonra Bitcoin ve Ethereum'un da bu rezerve dahil edileceğini ifade etti. Bu adım, ABD'nin kripto para piyasasında daha güçlü bir pozisyon elde etme amacı taşıdığı ve finansal sistemdeki küresel liderliğini sürdürmeye yönelik bir strateji olarak değerlendiriliyor. Kripto para rezervi, aynı zamanda ABD'nin ulusal güvenlik stratejileriyle uyumlu bir şekilde, dijital varlıkların gelecekteki önemini ve rolünü tanımayı amaçlamaktadır.

ABD, bu rezerve aktarılan Bitcoin'leri satmayacağını; tıpkı altın rezervlerinde olduğu gibi uzun vadeli değer saklama aracı olarak elinde tutacağını belirtti.

Trump'ın bu adımı, ABD'yi "Dünyanın Kripto Başkenti" yapma hedefinin bir parçası olarak değerlendiriliyor. Ayrıca, kripto para sektörünü desteklemeyi amaçlayan bu hamle, önceki yönetimlerin düzenleyici baskılarına karşı bir strateji olarak görülmemekte.

MEZUN DENEYİM BULUŞMALARI GÜNEY ÖZTUTAR & HİLAL TEKE

25/03/2025 tarihinde gerçekleştirdiğimiz Mezun Deneyim Buluşmaları etkinliğinde 2024 yılı mezunlarımız Güney Öztutar ve Hilal Teke'yi ağırladık. Ata Portföy Yönetimi Fon Operasyonları Departmanında sektöre devam eden Güney, kıymetli iş ve okul deneyimlerini Ekonomi bölümü öğrencileri ile paylaştı. Onunla aynı sıraları paylaşan Hilal ise şu an Karadeniz Holding bünyesinde İç Denetim Uzman Yardımcısı olarak iş hayatına devam etmektedir. Mezunlarımızın şu anki Ekonomi öğrencileri ile olan iletişimi de İstinye Üniversitesi Ekonomi öğrencilerinin birbiriyle olan dayanışmasını da göstermektedir.

Ata Portföy Yönetimi Genel Müdürü Mehmet Gerz ile Doç. Dr. Ayfer Ustabaş'ın birlikte hazırladığı Bireysel Finans Yönetimi dersi de tüm hızıyla devam etmektedir.

Mehmet Bey'in derslerde de sık sık bahsettiği gibi finansı bilmeyen birine bile anlatabilecek kadar basit ve anlaşılır bir şekilde ifade etmenin çok önemli olduğu yolda birini çevirip, finans hakkında hiçbir şey bilmeseyse bile ona öyle bir anlatın ki 'Evet, anladım!' diyebilsin sözünü de eklemek isteriz çünkü bir insan, öğrendiğini gerçekten anlatabiliyorsa, onu tam anlamıyla öğrenmiştir.

Ayrıca, 4 Mart 2025 tarihinde Ekonomi bölümü 1-2 ve 3. sınıfların 2023-24 yılı bahar dönemi öğrenci toplantısını da gerçekleştirdik. Ekonomi bölümü olarak harika projelerin ilk adımları da bu toplantıda atılmış oldu.

KAYNAKÇA

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2025). Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve ekonomik göstergeler. Türkiye İstatistik Kurumu. <https://www.tuik.gov.tr/>

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2025). İşgücü İstatistikleri. Türkiye İstatistik Kurumu. <https://www.tuik.gov.tr/>

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2025). Sanayii Üretim Endeksi. Türkiye İstatistik Kurumu. <https://www.tuik.gov.tr/>

ABD Gümrük Vergisi Kararı - <https://www.bbc.com/news/articles/cn48q315Odxo>

Investopedia. (t.y.). Scarcity. <https://www.investopedia.com/terms/s/scarcity.asp>

Airbus. (2025, Ocak). Airbus reports 766 commercial aircraft deliveries in 2024. <https://www.airbus.com/en/newsroom/press-releases/2025-01-airbus-reports-766-commercial-aircraft-deliveries-in-2024>

CNBCE. (2025, Mart 6). Tayvanlı çip üreticisi TSMC, ABD'ye 100 milyar dolarlık yatırım yapacak. <https://www.cnbce.com/haberler/tayvanli-cip-ureticisi-tsmc-abdye-100-milyar-dolarlik-yatirim-yapacak-h10115>

CNBC. (2025, Mart 6). Trump says he's not even looking at stock market. <https://www.cnbc.com/2025/03/06/trump-says-hes-not-even-looking-at-stock-market.html>

YAYIN SÜRECİ

Bu ay dergiyi yayına hazırlayan ekibimiz Ekonomi bölümü 3.sınıf öğrencisi Sema Nur Yücel ve Ekonomi bölümü 1.sınıf öğrencileri Eyüp Ensar Dedekoca ve Yusuf Efe Torun'dan oluşmuştur.